

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Piotr Prusinowski

w sprawie z wniosku J. O.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o wysokość kapitału początkowego i emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 30 listopada 2021 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 27 lutego 2020 r., sygn. akt III AUa [...],

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- II. zasądza od J.O. na rzecz organu rentowego 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego;**
- III. przyznaje radcy prawnemu T. K. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w B. tytułem wynagrodzenia za reprezentowanie wnioskodawcy w postępowaniu kasacyjnym z urzędu 240 zł (dwieście czterdzieści) podwyższone o stawkę podatku od towarów i usług.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 lutego 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) zmienił zaskarżony apelacją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wyrok Sądu Okręgowego w B. z dnia 19 marca 2019 r. i oddalił odwołania J. O. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21 maja 2018 r. i z dnia 22 maja 2018 r., którymi ustalono dla J. O. kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. na kwotę

87.681,77 zł, a następnie przyznano mu prawo do emerytury, poczynawszy od dnia 1 kwietnia 2018 r., ustalając jej wysokość na kwotę 1652,61 zł brutto.

Sąd Apelacyjny przyjął, że przy obliczaniu kapitału początkowego oraz wysokości emerytury wnioskodawcy nie może zostać uwzględniona kwota wynagrodzenia ze spornego okresu wynikająca z umowy o pracę oraz z wyroku Sądu Okręgowego w B.. Nie jest bowiem dopuszczalne uwzględnianie w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracowników z jakichkolwiek wierzytelności, które nie stały się przychodem ze stosunku pracy, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych. Przychód powstaje bowiem dopiero w momencie jego rzeczywistego otrzymania lub postawienia do dyspozycji. Powyższe w ocenie Sądu Apelacyjnego prowadzi do ustalenia, że choć samo uznanie przez pozwanego okresu od 1 kwietnia 1993 r. do 31 grudnia 1999 r. za okres składkowy jest prawidłowe, to jednak przyjęcie, jako podstawy wymiaru składek wysokości czy to najniższego wynagrodzenia - jak przyjął ZUS - czy też w wysokości wynikającej z umowy o pracę z dnia 1 kwietnia 1993 r. - czego domagał się wnioskodawca - (przy ustaleniu, że wysokość faktycznie wypłaconego wynagrodzenia wynosiła „0”) nie znajduje umocowania w obowiązujących przepisach prawnych. Ponadto, w ocenie Sądu Apelacyjnego, domaganie się przez ubezpieczonego uwzględnienia w podstawie wymiaru kapitału początkowego wynagrodzenia w wysokości określonej w umowie o pracę z dnia 1 kwietnia 1993 r. oraz wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 21 marca 2006 r. stanowiłoby nadużycie prawa i jako takie nie zasługuje na ochronę.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu prawa materialnego: art. 173 ust. 1 oraz 174 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, art. 18 ust. 1 w związku z art. 4 pkt 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 11 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, art. 84 k.p., a także na naruszeniu przepisów postępowania: art. 365 § 1 k.p.c.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, dotyczącego zastosowania art. 173 ust. 1, art. 174 ust. 3 ustawy emerytalnej, art. 18 ust. 1 w związku z art. 4 pkt 9 ustawy systemowej oraz

w związku z art. 11 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, art. 365 § 1 k.p.c. i istniejącej potrzeby wykładni ww. przepisów, a także oczywistą zasadność przyjęcia i rozpoznania skargi. Skarżący wskazał, że występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne dotyczy przyjęcia przez sąd drugiej instancji odmiennego od stanowiska sądu pierwszej instancji i zdaniem skarżącego prawidłowego i zgodnego z prawem oraz celem ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowiska, iż niewypłacone przez pracodawcę wynagrodzenie (przychód), a dochodzone przez pracownika w drodze różnorodnych czynności prawnych, a w konsekwencji zasądzone przez sąd nie może stanowić podstawy do ustalenia kapitału początkowego a nadto przyjęcie, że pracownik mógł się skutecznie zrzec prawa do wynagrodzenia i ubezpieczenia społecznego, a wyrok ustalający i zasądzający wynagrodzenie w określonej kwocie nie wiąże sądu ustalającego kapitał początkowy w zakresie wysokości wynagrodzenia i okresu za jaki jest należne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie dostarcza powodów uzasadniających jej przyjęcie do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym

bardziej się ich domyślać (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130; z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, LEX nr 2009500; z dnia 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15, LEX nr 2015640; z dnia 24 września 2015 r., II PK 27/15, LEX nr 2019527).

Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 r., I PK 19/15, LEX nr 2021941). Skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią jurydyczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2018 r., I UK 252/17, LEX nr 2533238). W celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania do Sądu Najwyższego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, LEX nr 2499783).

Odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecnictwie sądów, które należy przytoczyć (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151). Również i w zakresie tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący nie

przedstawił jakiejkolwiek jurydycznej argumentacji dotyczącej możliwej wykładni wskazanych przepisów. Ponieważ we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na przyjęcie przez Sąd drugiej instancji odmiennego stanowiska od reprezentowanego przez Sąd pierwszej instancji należy zauważyć, że o rozbieżności w orzecznictwie nie może świadczyć rozbieżność w wykładni prawa między sądami w tej samej sprawie. Na gruncie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. chodzi o rozbieżność orzecznictwa sądów w różnych sprawach w zakresie wykładni prawa i potrzebę ujednolicenia wykładni przez Sąd Najwyższy. Natomiast w tej samej sprawie sąd drugiej instancji może orzec przeciwnie niż sąd pierwszej instancji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2014 r., II UK 51/14, LEX nr 1738490).

Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001 nr 3, poz. 52; z dnia z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001 nr 10, poz. 156).

Również w zakresie tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący nie wskazał jakiejkolwiek argumentacji prawnej. Tymczasem w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, że w wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia

23 maja 2018 r., I CSK 36/18, LEX nr 2508116; z dnia 29 maja 2018 r., I CSK 42/18, LEX nr 2508120). Wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” winien znaleźć się w uzasadnieniu wniosku (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2018 r., III UK 127/17, LEX nr 2496323). O tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona, nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2018 r., II UK 277/17, LEX nr 2490632).

Podsumowując powyższe rozważania, w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie został wykorzystany dorobek orzecznictwa i doktryny w zakresie warunków prawnych, jakie muszą zostać spełnione, aby można stwierdzić wystąpienie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Przepisu tego nie wystarczy tylko powołać, lecz trzeba mieć na uwadze, że dąży się do wzruszenia prawomocnego orzeczenia sądowego przez zastosowanie nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. O kosztach pomocy prawnej udzielonej z urzędu rozstrzygnięto na podstawie § 15 ust. 2 w związku z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 68).